

De gældende regler om politiets brug af agenter er fastsat i retsplejelovens kapitel 68 (§§ 754 a-754 e). Reglerne, der bygger på Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1023/84 om politiets indgreb i meddelelshemmeligheden og anvendelse af agenter, blev indsat ved lov nr. 319 af 4. juni 1986, som trådte i kraft den 1. juli 1986. Før dette tidspunkt var spørgsmålet om politiets anvendelse af agenter ikke lovreguleret.

Efter retsplejelovens § 754 a, stk. 1, må politiet som *udgangspunkt* ikke anvende den agentvirksomhed, der består i, at politiet som led i efterforskningen af en lovovertrædelse foranlediger, at der tilbydes bistand til eller træffes foranstaltninger med henblik på at tilskynde nogen til at udføre eller fortsætte en lovovertrædelse – såkaldte »agents provocateurs«.

Ifølge § 754 a, stk. 2, gælder dette forbud dog ikke, såfremt 1) der foreligger en særlig bestyrket mistanke om, at lovovertrædelsen er ved at blive begået eller forsøgt, 2) andre efterforskningskridt ikke vil være egnede til at sikre bevis i sagen, og 3) efterforskningen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, eller en overtrædelse af straffelovens § 289, 2. pkt. (inds mugling af særlig grov karakter). Disse betingelser skal alle være opfyldt samtidig.

Efter § 754 b, stk. 2, må den nævnte agentvirksomhed alene udføres af polititjenestemænd. Politiets agentvirksomhed skal i øvrigt ske under iagttagelse af bestemmelserne i retsplejelovens §§ 754 b-754 e. Det følger bl.a. af disse bestemmelser, at agentvirksomheden ikke må bevirke en forøgelse af lovovertrædelsen, at agentvirksomheden som udgangspunkt kun må iværksættes efter retskendelse, og at der, såfremt der rejses tiltale for lovovertrædelsen, skal gives forsvareren meddelelse om foranstaltningen.

Reglerne i §§ 754 a-754 d finder ikke anvendelse ved efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12 (forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed) eller en overtrædelse af straffelovens §§ 111-115 og 118.

Om grænsedragningen mellem agentvirksomhed, der er omfattet af reglerne i retsplejelovens §§ 754 a-754 e, og andre lignende foranstaltninger er i betænkning nr. 1023/1984 bl.a. anført følgende (s. 159-160):

»...Uden for begrebet agentvirksomhed, som det er afgrænset ved den beskrevne udformning af den nedre grænse, falder derimod de former for politimæssig efterforskning, der nok er aktiv og udadrettet, men som dog ikke kan karakteri-

seres som at »tilbyde(s) bistand« eller »træffe(s) foranstaltninger med henblik på at tilskynde nogen til at«. Uden for reguleringen vil derfor falde skygning af bestemte personer, overvågning af bestemte adresser og andre former for *observation af mistænkte* eller holden øje med kriminelle miljøer.

Agentbegrebet finder heller ikke anvendelse på personer, der alene optræder som meddelere for politiet. Kun i det omfang en sådan meddeler efter aftale med politiet tager del i den lovovertrædelse, som efterforskningen angår, på de måder, der omtales i lovudkastet, vil den pågældende virksomhed kunne karakteriseres som agentvirksomhed.

Uden for begrebet falder tillige de tilfælde af *infiltration*, hvor en person efter aftale med politiet søger kontakt i et kriminelt miljø for at kunne give politiet oplysninger. Dette gælder også, selv om den pågældende deltager i kriminalitet for at gøre sig troværdig i miljøet. Hvis den pågældende imidlertid på de i lovudkastet angivne måder griber direkte ind i selve den lovovertrædelse, som efterforskningen angår, kan der dog være tale om en foranstaltning, der ligger over den nedre grænse og derfor er omfattet af reguleringen. Derimod er tilfælde af *infiltration*, hvor den pågældende kun tager del i sådan mindre kriminalitet, som efterforskningen ikke er rettet imod, ikke omfattet af reguleringen. Dette er i lovudkastet udtrykt derved, at den lovovertrædelse, som agentens handlinger skal øve indflydelse på, skal være den samme, som efterforskningen vedrører, jfr. ordene »som led i efterforskningen af en lovovertrædelse foranledige, at der tilbydes bistand til eller træffes foranstaltninger med henblik på at tilskynde nogen til at udføre eller fortsætte lovovertrædelsen.« Herved er tilkendegivet et krav om identitet mellem den lovovertrædelse, med hensyn til hvilken der efterforskes, og den lovovertrædelse, på hvilken der ved agentvirksomheden øves indflydelse. Hvis denne identitet ikke er til stede, er de af politiet truffene foranstaltninger ikke omfattet af reguleringen.«

Som det fremgår, må agentvirksomhed omfattet af reguleringen i retsplejelovens §§ 754 a-754 e alene udføres af polititjenestemænd. Heri ligger et forbud mod anvendelse af civile agenter.

Uden for de nævnte regler falder f.eks. personer, der alene optræder som meddelere for politiet. Der er således ikke noget til hinder for, at politiet som led i efterforskningen af en lovover-